

La llum de la fe (IV): Aquest corrent trinitari d'amor

El Misteri de la Trinitat canvia en profunditat la nostra mirada sobre el món, perquè revela com l'amor és el teixit mateix de la realitat.

23/12/2017

Els cristians reconeixem l'origen de tot el que hi ha en el Pare, en el Fill i en l'Esperit Sant. S'arriba a ser cristià a través del baptisme en el nom de les tres persones divines. I tot en la

nostra vida està marcat pel signe de la Creu, «en el nom del Pare i del Fill i de l'Esperit Sant», segons les paraules del mateix Jesús (cf. *Mt* 28, 19). Però què significa aquesta fe en la Trinitat per a la nostra vida? Com es tradueix en la nostra existència diària, en la nostra família, en la nostra feina, en el nostre descans

Tot i que només al cel comprendrem fins a quin punt la Trinitat és la nostra veritable llar, fins a quin punt la nostra vida «està amagada en Déu juntament amb el Crist» (*Col* 3, 3), la fe cristiana ens posa ja ara en camí cap a aquest misteri, que conté la resposta a totes les nostres preguntes; que ens diu qui som en realitat. El Misteri de la Trinitat canvia en profunditat la nostra mirada sobre el món, transfigura la nostra existència: el que, pres per si mateix, seria banal o insignificant s'il·lumina des de dins. Ens aturarem aquí, d'entre els molts aspectes de la

fe en la Trinitat, en dos que estan fortament entrelaçats entre si: la profunditat del Misteri i el valor diví de l'amor humà.

El misteri dels misteris

Des de les primeres generacions de cristians, els teòlegs, els sants i els qui han viscut una autèntica i intensa experiència de Déu tenen una predilecció especial pel seu misteri, el Misteri de la Trinitat (*Mysterium Trinitatis*). També en la vida diària es parla sovint de misteri, tot i que en el sentit d'una realitat de difícil accés, com saber qui és el criminal en una novel·la d'intriga, o quina és la solució d'una equació o d'un problema difícil. En tots aquests casos el terme fa referència als límits de la nostra capacitat de conèixer. En canvi, quan es parla de Misteri de Déu, la qüestió ja no ens concerneix només a nosaltres, sinó sobretot a Ell mateix i a la seva infinita

profunditat. El Misteri de Déu no és insondable perquè sigui fosc, sinó, al contrari, perquè és massa lluminós: els ulls de la nostra intel·ligència s'enlluernen en mirar-lo, com passa quan un mira el sol en ple dia.

Una pietosa llegenda medieval, representada també en magnífiques obres pictòriques, explica que un dia sant Agustí passejava per la platja intentant comprendre com és possible que Déu sigui un i tres, i va trobar un nen que amb un petit cub abocava l'aigua del mar en un forat excavat a la sorra, amb la intenció de ficar el mar al forat. El gran Pare de l'Església li va intentar fer veure la impossibilitat de la seva pretensió; i el noi li va respondre que encara era més absurd intentar comprendre el Misteri de la Trinitat. El Misteri de Déu és com la immensitat del mar, com la llum encegadora del sol. Davant de l'«oceà de l'amor infinit», l'única resposta veritablement

raonable és «submergir-se
confiadament»,^[1] «bussejar en
aquest mar immens». ^[2]

En una de les seves catequesi, sant Josepmaria ho explicava amb una fórmula veritablement eficaç, a propòsit de com parlar sobre Déu: «I quan (...) et diguin que no entenen la Trinitat i la Unitat, els respons que tampoc jo no les entenc, però que les estimo i les venero. Si compregués les grandeses de Déu, si Déu cabés en aquest pobre cap, el meu Déu seria molt petit... i, tanmateix, cap —vol caure— al meu cor, cap en la fondària immensa de la meva ànima, que és immortal». ^[3] Un Déu totalment comprensible no seria misteri, seria poca cosa. En canvi, la paradoxa cristiana consisteix en el fet que, tot i que la Trinitat infinita no pot ser compresa per la nostra intel·ligència, alhora habita en nosaltres, al nostre cor.

La dificultat per comprendre el Misteri del Pare, del Fill i de l'Esperit Sant no és perquè sigui un absurd, sinó que és un Misteri d'Amor: una comunió de persones. El nostre Déu és Misteri perquè és amor: tot en Ell és do perfecte i etern. I el món creat és expressió d'aquest amor. A través del món, i de les persones que ens envolten, podem comprendre perquè és necessària la fe per accedir a aquesta veritat, que fins i tot els més grans filòsofs no han pogut trobar sense la Revelació. No es tracta de creure en el que és absurd, sinó d'entrar en la dimensió personal, cosa que només aconseguim quan obrim el cor. «Senyor, gràcies perquè ets tan gran que no em caps al cap, i gràcies també perquè em caps al cor!». [4]

Per què Déu s'oculta en el seu Misteri? En realitat no és que s'oculti: fins i tot entre els éssers humans passa que la intimitat de l'ànima

d'un altre només es pot conèixer a través d'un acte voluntari de revelació del que un té al cor, com els records, els somnis, les preocupacions o les pors. Tot i que des de fora es pugui intuir quelcom, perquè un altre accedeixi al que veritablement hi ha dins nostre cal una "revelació" de nosaltres mateixos; i cal també que qui participa en aquesta "revelació" aconseguixi comprendre-la, assimilar-la. No ens ha d'estranyar que el Misteri de Déu ens superi: els nostres ulls s'han d'acostumar a poc a poc a la seva llum. Per això, si en la vida de cada dia cal aprendre «sempre a treure's les sandàlies davant la terra sagrada de l'altre»,^[5] davant del Misteri de la Trinitat, la primera actitud que cal assumir és la de la humilitat i el respecte profund, perquè s'entra en l'espai de la Llibertat i del Do, aquesta Llibertat i Do que són precisament l'origen de l'Amor, de tot amor.

L'Amor dels amors

«No hi ha més amor que l'Amor», anotava sant Josepmaria el 1931.[6] La immersió en la profunditat del Misteri del Déu un i tres ens porta a llegir el món i la història a la seva llum, que és la «llum veritable» (*Jn* 1, 9): com si passéssim d'intentar desxifrar un text en la penombra a llegir-lo a ple sol i descobríssim que no estàvem entenent pràcticament res. «Déu és amor» (*1 Jn* 4, 16) perquè és una comunió eterna de tres persones, que es lliuren recíprocament, sense reserves: tres persones unides de manera absoluta i eterna per una relació de do total i lliure de si. El sentit del món i de l'existència de cada home reposa en aquesta llibertat autèntica, aquest «corrent trinitari d'amor».[7]

El Pare, en efecte, genera el Fill donant-li tot el que Ell mateix és, i no simplement quelcom que té. La

primera Persona divina és Pare amb tot el seu ésser, Pare sense límits, de manera que el Fill generat per Ell no només se li assembla, sinó que és una sola cosa amb Ell: és Déu mateix en la seva eternitat i la seva infinitud. El Fill, Imatge perfecta del Pare, se li lliura de nou, és a dir, respon al do que rep donant-se Ell mateix totalment al Pare, com aquest se li ha lliurat. I el do que el Pare i el Fill s'intercanvien eternament és l'Esperit Sant, tercera persona de la Trinitat. L'Esperit Sant és l'amor que uneix les primeres dues persones, i és Déu, perquè és una sola cosa amb ells. Així, el nostre Déu és un i tres precisament perquè és amor absolut, perquè és do perfecte, sense reserves, sense condicions: l'amor amb què tots somiem.

Sant Agustí, tot i que es va arribar a adonar de la limitació dels nostres conceptes, ho va explicar d'una manera que permet abocar-se a

aquesta vida íntima de la Trinitat. L'amor, va escriure al seu tractat sobre la Trinitat, implica sempre la presència d'un amant, d'un estimat i del seu amor.[8] Anàlogament, perquè es pugui parlar del do, hi ha d'haver algú que dona, un altre que rep i també allò mateix que es dona: el do, el regal. Només amb aquesta tríada hi ha amor. I quan l'amor o el do és infinit, i per tant entra en l'espai del Misteri de Déu, aquests tres termes són infinits i perfectes. De manera que el nostre Déu és un i tres precisament perquè és amor. D'aquest amor sense límits sorgeix, i cap a ell es dirigeix, «el desig que tots nosaltres tenim d'infinit, la nostàlgia que tots nosaltres tenim del que és etern.»[9]

Una de les maneres en què els cristians acompanyen el nom de la Trinitat és *beatissima*: felicíssima. Déu és tot Ell felicitat que es vol comunicar, i per això ha creat totes

les coses: per introduir-nos en la seva alegria infinita. El món en què vivim, i l'existència de cadascú, té l'origen en aquest etern do recíproc que és la vida del Pare, del Fill i de l'Esperit Sant. L'home existeix, doncs, en la mesura que és estimat per les tres persones divines. I per això el seu valor és infinit. Des d'aquesta llum, «ens semblen admirables tant l'origen com el final de la creació, que consisteixen en l'amor. Un amor absolutament desinteressat, perquè Déu no té cap necessitat de nosaltres: som nosaltres els qui tenim necessitat d'Ell».[10]

Si el món sorgeix del desbordament de l'amor de les tres persones divines, el sentit de la vida de qui creu en la Trinitat és l'amor. I per això tot amor veritable remet, en el seu nucli més íntim, a la Trinitat, com ha explicat recentment el Papa Francesc, reprenent els ensenyaments de sant Joan Pau II.

[11] Així, la importància fonamental de la família per a la fe cristiana no està lligada només a la dimensió moral o a consideracions sociològiques. La mateixa relació fecunda dels esposos és imatge que guia en la trobada amb el Misteri de la Trinitat: «el Déu Trinitat és comunió d'amor, i la família és el seu reflex vivent».[12]

El cristià, doncs, sap que el primer principi de qualsevol cosa no és una unitat abstracta o una idea universal, sinó una comunió de persones: una comunió radiant de felicitat. El fons de la realitat, el que és més veritable, es troba en les relacions interpersonals. El misteri de què és la felicitat es comença a revelar precisament allà; el sentit de la vida es juga a aquesta profunditat. L'amistat, el servei dels altres, la fraternitat, l'amor en totes les seves formes, no són només paraules boniques o pràctiques positives

suggerides per un bon cor. El cultiu acurat de les relacions interpersonals és en l'acte més realista i eficaç, la millor inversió possible: perquè el fonament de la realitat és trinitari. El pecat, en canvi, és essencialment superficial: no veu el que veritablement explica, i porta a inversions pèssimes. El pecat es tanca a l'altre, el descarta; suposa, en fi, una veritable miopia existencial, de la qual tots necessitem anar-nos curant. La revelació de la Trinitat i la fe que es desplega a partir d'aquest Misteri és col·liri per als nostres ulls: ens parla de com guanyar veritablement en la vida, i de com guanyar tothom per a la vida.

La mirada dels sants, que se saben pecadors com tots, es mou entre el cel i la terra; reconeix que la veritable realització de si es troba en l'amor i en el servei: allà s'allibera l'accés a la realitat més autèntica. Els mateixos gestos d'afecte, com les

abraçades, o les mostres de cortesia, com donar-se la mà, es fan eco de l'amor de la Trinitat, perquè signifiquen el desig o la disponibilitat per ser un en l'altre, com les persones divines són una en l'altra. «Qui m'ha vist a mi ha vist el Pare», diu Jesús a Felip (*Jn* 14, 9). Qui veu el Fill veu el Pare, perquè el Pare està en el Fill i el Fill en el Pare: són tot amor. Així és la vida de la Trinitat, la vida a què Déu ens crida: la vida mateixa del Pare és donar la seva vida al Fill; la vida mateixa del Fill és agrair la vida al Pare; l'Esperit Sant és Ell mateix aquesta vida per a l'altre.

Sorgeix així una altra dimensió de la contemplació del món en vista de la Trinitat: si el principi de totes les coses és el nostre Déu, llavors en l'origen i en la destinació de la realitat hi ha l'amor del Pare pel Fill i del Fill pel Pare. L'Escriptura ens el deixa entreveure en l'aleteig de

l'Esperit de Déu sobre les aigües (cf. *Gn* 1, 2): l'amor de la Trinitat abraça l'univers. I, d'una manera més explícita, reprenent el relat de la creació en vista de l'encarnació del Verb, el pròleg del quart Evangeli diu que «per ell tot ha vingut a l'existència» (*Jn* 1, 3): en tot es reflecteix la filiació de Crist, i a Ell s'ordena tot (cf. *Ef* 1, 10). Les estrelles llunyanes, el mar profund, les muntanyes més altes o les flors més boniques, tots parlen del do absolut que el Pare aboca en la generació del Fill: tot és icona d'aquesta relació eterna d'amor. Tota la creació parla de Crist, com diu la litúrgia, parafrasejant sant Pau: «Ara es compleix el disseny del Pare: fer de Crist el cor del món».[13]

D'aquí neix la possibilitat de contemplar el món i la història, en les seves dimensions més quotidianes i prosaiques, com a lloc de trobada amb Déu, com a tasca

filial confiada a l'home pel Pare, en Crist. En vista de la Trinitat el cristià es pot reconèixer com a “soci” de Déu, com a hereu en Crist de totes les coses, col·laborant amb Ell per portar-ho tot al Pare, amb una profunda gratitud pel seu do: sent *tot ell* agraïment. Aquest és el cor de tota Missa, l'acte eucarístic més autèntic a través del qual la creació torna a la relació amb el seu origen, a la Trinitat.

Maria i la Trinitat

Sant Josepmaria confiava en una ocasió: «Intento arribar a la Trinitat del Cel per aquesta altra trinitat de la terra: Jesús, Maria i Josep. Estan com més assequibles».[14] L'amor dels tres de la Sagrada Família, les seves relacions de do recíproc, el guiava en la contemplació de la Trinitat beatíssima, remuntant el riu a la cerca de la font, des dels amors fins a l'amor dels amors.

Santa Maria és qui millor ha fet aquest retorn a Déu, aquesta restitució en Crist del món a la Trinitat. L'existència de Maria és trinitària; està completament transfigurada d'amor: Maria rep el seu ésser i el lliura de nou al Pare en Crist gràcies a l'Esperit Sant, que és l'amor mateix i que l'ha cobert amb la seva ombra (cf. *Lc* 1, 35). Maria és criatura, Maria és una dona de Palestina, però tot en Ella està impregnat de l'amor que constitueix la relació eterna entre el Pare i el Fill. Així Ella és senyora de la creació i de la història: tot s'ha confiat al seu cor immaculat, perquè ningú no coneix millor que ella el món, ningú no el transforma millor que ella, a través del seu diàleg íntim i familiar amb cada persona de la Trinitat. Amb Ella podem viure «al si de la Trinitat (...) endinsar-nos en el Pare i descobrir noves dimensions que il·luminen les situacions concretes i les canvien».

[15] que porten a «fer de Crist el cor del món».

Giulio Maspero

Lectures per aprofundir

Catecisme de l'Església Catòlica, nn. 232-267.

Joan Pau II, audiències del 19 gener al 26 gener del 2000 (En las fuentes y en el estuario de la historia de la salvación, La gloria de la Trinidad en la creación, La gloria de la Trinidad en la historia)

Benet XVI, Angelus 7 d'abril del 2009

Francesc, Angelus 22 de maig del 2016

Barron, R. *Catolicismo: un viaje al corazón de la fe* (cap. 3. El inefable misterio de Dios: “Aquello mayor que

lo cual nada puede pensarse”),
Doubleday, 2013 (orig. *Catholicism: a Journey to the Heart of the Faith*).

Daniélou, J. *La Trinidad y el misterio de la existencia*, Paulinas, 1969 (orig. *La Trinité et le mystère de l'existence*).

Daniélou, *Dios y nosotros* (cap. VI “El Dios de los místicos”), Cristiandad 2003 (orig. *Dieu et nous*).

Guardini, *El Señor. Meditaciones sobre la persona y la vida de Jesucristo* (VI.6: “En el Espíritu Santo”) Cristiandad, 2006 (orig. *Der Herr, Betrachtungen über die Person und das Leben Jesu Christi*).

Lewis, C. S. *Mero cristianismo* (IV. “Más allá de la personalidad: o primeros pasos en la doctrina de la trinidad”) Rialp, 1995 (orig. *Mere Christianity*).

Maspero, G. *La Trinidad explicada hoy*, Rialp 2017 (orig. *Uno perché*

trino. Breve introduzione al trattato su Dio).

Ratzinger, J. *El Dios de los cristianos*, Salamanca, Sígueme, 2009 (orig. *Der Gott Jesu Christi. Betrachtungen über den Dreieinigen Gott*).

Ratzinger, *Dios y el mundo. Creer y vivir en nuestra época* (II.11 “Sobre la Trinidad”) Galaxia Gutenberg, 2002 (orig. *Gott und die Welt. Glauben und Leben in unserer Zeit*).

Sant Josepmaria Escrivà, *És Crist que passa*, núm. 85-86 (“L’Eucaristia i el misteri de la Trinitat”).

Trese, L. J. *La fe explicada* (cap. III: “La unidad y trinidad de Dios. ¿Cómo es que son tres?”) Rialp 2014 (orig. *Faith explained*)

[1] Benet XVI, Enc. *Spe Salvi* (30-XI-2007), núm. 12.

[2] Sant Josepmaria, notes en una reunió familiar, 14-VI-1974 (*Catequesis en Amèrica*, 1974, vol. I, 449, AGP, Biblioteca, P04).

[3] Sant Josepmaria, notes en una reunió familiar, 9-II-1975 (*Catequesis en Amèrica*, 1975, vol. III, 75, AGP, Biblioteca, P04).

[4] *Ibídem*.

[5] Francesc, Ex. Ap. *Evangelii Gaudium* (24-XI-2013), núm. 169.

[6] Sant Josepmaria, *Camí*, núm. 417. Cf. comentari de l'edició críticohistòrica.

[7] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, núm. 85.

[8] Sant Agustí, *De Trinitate*, 8.10.14.

[9] Francesc, Audiència, 27-XI-2013.

[10] Jean Daniélou, *La Trinità e il mistero dell'esistenza*, Queriniana, Brescia 1989, 44.

[11] Cf. Francesc, Ex. Ap. *Amoris Laetitia* (19-III-2016), núm. 63. Cf. Sant Joan Pau II, Angelus, 7-VI-1998.

[12] Francesc, *Amoris Laetitia*, núm. 11.

[13] Així resa la versió italiana de l'antífona tercera en les vigílies de la fira I de la setmana IV del saltiri del temps ordinari.

[14] Sant Josepmaria, “Consumados en la unidad”, a *En diálogo con el Señor*, edición crítico-histórica, Rialp, Madrid 2017, 422.

[15] Francesc, *Evangelii Gaudium*, núm. 283.

.....

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca-es/article/aquest-
corrent-trinitari-damor/](https://opusdei.org/ca-es/article/aquest-corrent-trinitari-damor/) (28/03/2025)